Pont de la Vila: construït al mateix temps que l'església de Sant Esteve; donava accés a un dels portals de la muralla.

Presó: l'antiga Ca la Masa, emprada com a presó durant la Guerra Civil.

Palau dels Pinós: antic castell del segle XIII, convertit més tard en palau. La planta baixa acull el Centre Medieval i dels Càtars; la planta noble, està decorada amb pintures murals dels segles XVII al XIX.

Església de Sant Esteve: la construcció s'inicià l'any 1330. La primera fase acabà el 1339; la segona el 1372; i la tercera, a principis del segle XV. Als segles XVI i el XIX s'hi afegiren alguns elements i es feren lleugeres modificacions.

SANT ESTEVE DE BAGÀ.

El temple és d'estil gòtic amb elements constructius de tradició romànica. Té planta basilical: la nau central és més alta que les capelles laterals, quatre a cada costat. Està capçada per un absis circular a l'interior i hexagonal a l'exterior. La nau es cobreix amb volta apuntada, mentre que les capelles presenten voltes de creueria, excepte una que és apuntada. A l'angle nord-oest s'aixecà un campanar de planta quadrada.

Disposa de dues portalades monumentals: la principal, situada a ponent, i l'altra, al nord, que dona accés al cementiri. La primera presenta arquivoltes apuntades en gradació, emmarcades per pinacles, i a la línia d'impostes una decoració amb figures humanes i motius vegetals. La porta de tramuntana, similar a la principal, té la decoració molt malmesa i sembla que hi predominaven els motius vegetals i, puntualment, alguna figura humana.

Els vitralls de la nau són tots moderns, la majoria del 1928-1930.

A l'interior es conserva una creu-reliquiari bizantina. Es pensa que el bisbe de Vic Arnulf la va portar de les croades, cap a l'any 1000. Està formada per una ànima de fusta recoberta de planxes d'argent repujat i daurat. Disposa d'un reconditori on es guarda una estella del *lignum crucis* i presenta inscripcions en grec i petites sanefes. És un exemplar únic a Catalunya.

Joan Codina i Bernaus

BIBLIOGRAFIA
Catalunya Romànica, vol. XII. El Berguedà.
Guies Catalunya Romànica, vol. 16. El Berguedà.
Bagà. Restauració de l'església parroquial de Sant Esteve (segles XIV - XV). Diputació de Barcelona.

AARS
AMICS DE L'ART ROMÀNIC DE SABADELL
Núm. 247 26 de setembre de 2026

EL BERGUEDÀ

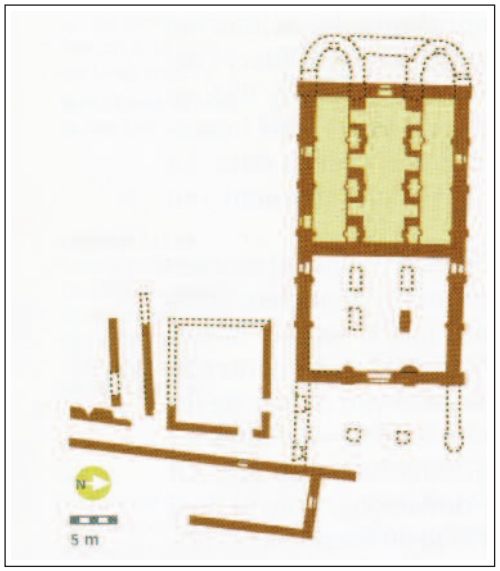
SANT LLORENÇ PROP BAGÀ (GUARDIOLA DE BERGUEDÀ)

El monestir era situat al territori de la vila de Bagà i depenia del comtat de Cerdanya. Apareix documentat l'any 898 arran d'una donació de terres, fet que indica que el cenobi és anterior a aquesta data. En canvi, l'acta conservada de la consagració de l'església és de l'any 983.

Durant tot el segle X i la primera meitat de l'XI, hi hagué nombroses donacions. A partir d'aleshores, però, minvaren a causa d'enfrontaments amb els senyors de la contrada. Als segles XII i XIII la davallada encara s'accentuà més i el monestir entrà en un període de crisi i inici de decadència.

SANT LLORENÇ PROP BAGÀ. Façana de migdia.

SANT LLORENÇ PROP BAGÀ. Planta.

Entre els anys 1427 i 1429, hi hagué un terratrèmol que deixà part de les edificacions molt malmeses. Això, unit a l'existència d'abats comendataris provocà una greu decadència. L'any 1592 l'abadia fou convertida en priorat vinculat a Sant Pau del Camp de Barcelona. El 1614 la comunitat abandonà l'indret i només hi quedà el prior. Finalment, després de la desamortització, el 1855, l'església passà a ser parroquial i a dependre del bisbat de Solsona. A partir del 1983 es van dur a terme campanyes d'excavació i restauració que han permès recuperar el conjunt monàstic.

Els edificis foren bastits en diferents etapes. La primera església, consagrada al 983, era de planta basilical rectangular i de grans dimensions. Les tres naus eren separades per columnes. La porta principal s'obria a la façana de llevant i n'hi havia d'altres, als murs nord i sud, que comunicaven amb les dependències monacals. Al segle XI s'afegiren dues absidioles semicirculars als extrems de la façana de ponent.

Durant el segle XII es produí una reforma important . La meitat de ponent de la nau -quasi quadrada- es buidà. S'eliminaren les columnes de separació i es construí una nova estructura amb una planta elevada i un soterrani. El soterrani o cripta consta de tres naus, de tres trams cadascuna, separades per pilars massissos i arcs, formers, i cobertes amb voltes d'aresta. Sobre aquestes voltes descansa el paviment de la planta superior, que també presenta tres naus de tres trams, separades per columnes i arcs formers de mig punt. La coberta és de volta un xic apuntada i reforçada per arcs torals sostinguts per fines columnes. Hi ha diverses finestres de doble esqueixada i d'arc de mig punt; en una d'elles, a l'exterior, s'hi conserven relleus vegetals, geomètrics i una figura humana. També, a l'interior del temple, hi ha dos tenants d'altar, probablement reutilitzats de la primitiva església preromànica.

En una segona reforma s'afegí un cos rectangular a la capçalera, entre les dues absidioles, a manera d'un absis major. Planta i cripta estan comunicades per escales interiors.

Al segle XV, el fort terratrèmol va enderrocar pràcticament tota la meitat de llevant de l'església, com també la capçalera i la nau nord de la zona de ponent. A causa de la precarietat econòmica del monestir, la restauració no s'inicià fins a finals del segle XVII. Restauració que es va fer només de les parts menys malmeses, és a dir, les naus central i sud de la meitat de ponent i just allà s'obrí una nova porta principal. També s'alçà un campanar de planta quadrada a la façana nord.

A mitjan segle XVIII es capgirà de nou l'orientació del temple i s'obrí la porta principal a llevant. A començaments del segle XIX es reconstruí la nau nord, que es cobrí amb volta d'aresta, i s'hi afegí una sagristia. Recentment s'han reconstruït algunes dependències monacals.

Vila de Bagà

Bagà fou la capital de la baronia de Pinós. El llinatge s'inicià al segle XI, moment en què es bastí un primer castell i, al seu redós, una petita vila. Eren situats muntanya amunt, un xic més al nord de l'emplaçament actual.

BAGÀ. Plaça porxada.

El 1234, el baró Galceran III de Pinós fundà la vila nova -l'actual- i va fer construir el castell. Atorgà privilegis als vilatans perquè hi bastissin les seves cases, però els obligà a aixecar una muralla, que va estar pràcticament acabada l'any 1294. Per a la construcció de la nova vila s'utilitzaren les pedres de l'antiga, motiu pel qual no se'n conserva cap resta.

Les muralles desaparegueren a partir del 1714. Una bona part quedà dins de les cases, però el traçat del centre antic és el mateix de l'època medieval. Els indrets d'interès del nucli antic, són els següents:

Torre de la Portella: única torre conservada de les nou que tenia la muralla, que també disposava de vuit portals.

Plaça porxada (actualment plaça de Galceran de Pinós): fou el mercat des de 1247. Els porxos protegien als mercaders en cas de mal temps.

Casa Foix-Solanell: residència de la família Foix i posteriorment, dels Solanell.